

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo.okm@gov.fi

antti.randell@gov.fi

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE OPINTOTUKILAIN MUUTTAMISESTA

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt (VN/23862/2021) valituilta tahoilta lausuntoa otsikkoasiassa. Asian tärkeyden vuoksi myös Keskuskauppakamari haluaa lausua asiassa. Keskuskauppakamarin lausunnon pääkohdat ovat seuraavat:

- Keskuskauppakamari kannattaa opintotuen tulo rajojen korottamista, mutta pitää korotuksen tasoa liian maltillisena ja määräaikaaisuutta epätarkoituksenmukaisena.
- Pula osaavasta työvoimasta on kasvanut vauhdilla ja tilanteen helpottamiseksi on haettava ratkaisuja, joista yksi on opintotuen tulo rajojen korottaminen. Kauppakamareiden jäsenyrityksille suunnatussa jäsenkyselyssä noin 75 prosenttia vastaajista ilmoitti, että heillä on pulaa tai paljon pulaa osaavasta työvoimasta.
- Keskuskauppakamari esittää, että tulo rajoja pitäisi korottaa esitetyn 25 prosentin sijaan 50 prosenttia. Tämä lisäisi työvoiman tarjontaa enemmän ja oletettavasti positiivinen nettovaikutus julkiseen talouteen olisi suurempi.
- Keskuskauppakamari esittää, että tulo rajojen korotuksesta tehdään esitetyn määräaikaisen kokeilun sijasta pysyvä. Osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvät haasteet ulottuvat todennäköisesti pidemmälle kuin vain vuodelle 2022.

Tarkemmat perustelut

Osaavan työvoiman saatavuus

Pula osaavasta työvoimasta on kasvanut vauhdilla, kun koronapandemia on hellittänyt ja rajoituksia on purettu. Vaarana on, että Suomen hyvin käyntiin lähtenyt talouskasvu takkuu, mikäli osaavan työvoiman saatavuutta ei pystytä turvaamaan. Keskuskauppakamari painottaa, että tilanne on vakava ja että nyt on otettava käyttöön kaikki toimet osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi.

Kasvava osaajapula käy selvästi ilmi kauppakamareiden jäsenyrityksille suunnatussa tuoreesta osaajapulakyselystä, johon kertyi lähes 1300 vastausta. Lähes 75 prosenttia vastaajista ilmoitti, että heillä on pulaa tai paljon pulaa osaavasta työvoimasta. Tilanne on pahentunut merkittävästi vuoden takaisesta, jolloin vastaava luku oli noin 50 prosenttia. Lähes 68 prosenttia vastaajista ilmoitti, että osaavan työvoiman saatavuuden ongelmat rajoittavat yrityksen kasvua ja liiketoiminnan kehittämistä.

Yritysten näkymät tulevaisuuteen ovat valoisa, mikä lisää osaavan työvoiman tarvetta myös pidemmällä aikajänteellä. Kauppakamareiden kyselyn mukaan seuraavan puolen vuoden aikana rekryointitarve kasvaa tai kasvaa merkittävästi noin 65 prosentilla vastaajista. Vastaava luku on noin 76 prosenttia, kun katsotaan rekryointitarpeen kasvua 2–3 vuoden aikajänteellä.

Keskuskauppakamari on esittänyt opintotuen tulo rajojen korottamista yhtenä keinona vastata osaajapulaan ja kasvattaa työllisyysastetta. Opintotuen tulo rajojen korottaminen kasvattaa työvoiman tarjontaa etenkin tietyillä toimialoilla. Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan opintotuen tulo rajojen korotuksella parannetaan erityisesti nuorten työllisyyttä ja mahdollistetaan nykyistä paremmin opintojen aikainen työnteko merkittävästi vaarantamatta opintojen edistymistä.

Tulo rajojen korottaminen

Keskuskauppakamari kannattaa opintotuen tulo rajojen korottamista, mutta pitää esitettyä korotusprosenttia liian maltillisena. Esitetyn 25 prosentin korotuksen sijaan korotuksen tulisi olla 50 prosenttia. Liian maltillinen korotus kasvattaa työvoiman tarjontaa vain vähän. Osaajapulaan vastaamisen näkökulmasta merkittävämpi vaikutus saadaan korottamalla tulo rajoja enemmän kuin mitä nyt on esitetty. Myös positiivisen nettovaikutuksen julkiseen talouteen voidaan arvioida olevan merkittävämpi, mikäli tulo rajoja korotetaan esitettyä enemmän.

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan opintotuen tulo rajojen korottaminen on perusteltua myös siitä näkökulmasta, että nykyisellään 18-vuotta täyttäneellä kotimaassa opiskelevalla opiskelijalla opintotuki muodostuu karkeasti $\frac{1}{4}$ opintorahasta ja $\frac{3}{4}$ opintolainasta. On luontevaa, että opintolainan nostamisen vaihtoehtona mahdollistetaan elämiseen riittävä työnteko, mikäli opiskelija kokee sen mahdolliseksi opintojensa ohessa. Työnteosta opintojen aikana voi myös olla hyötyä opintojen jälkeisessä työllistymisessä.

Muutoksen kesto

Keskuskauppakamari pitää ongelmallisena ja epätarkoituksenmukaisena sitä, että tulo rajojen korotus ollaan säätämässä vain vuodelle 2022. Esitämme, että tulo rajojen korotuksesta tehdään pysyvä ja indeksitarkistuksia jatketaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan opiskelijoiden laajempi työssäkäynti opintojen aikana pitää sallia pysyvästi, ei vain kokeiluluonteisesti vuoden ajaksi. Samalla huomautamme, että osaavan työvoiman saatavuuden varmistamisen näkökulmasta ei ole järkevää tehdä opintotuen tulo rajojen korotusta määräaikaisena.

KESKUSKAUPPAKAMARI

Anne Horttanainen
varatoimitusjohtaja

Mikko Valttonen
johtava asiantuntija

Lisätietoja:

Mikko Valtonen
johtava asiantuntija
puh. 040 867 8250
mikko.valtonen@chamber.fi